

Sorozatnézési Elköteleződés Skála (Series Watching Engagement Scale, SWES)

TÓTH-KIRÁLY ISTVÁN, *ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország és Concordia University, Montreal, Kanada*

BŐTHE BEÁTA, *ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország*

OROSZ GÁBOR, *Stanford University, Stanford, CA, USA és ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország*

Ez a dokumentum a következő könyvfejezet megjelenés előtti (pre-publication) verziója:

Tóth-Király, I., Bőthe, B., & Orosz, G. (In Press). Sorozatnézési Elköteleződés Skála (Series Watching Engagement Scale, SWES). In Z. Horváth, R. Urbán, G. Kökönyei, & Z. Demetrovics (Eds.), *Kérdőíves módszerek a klinikai- és egészségpszichológiai kutatásban és gyakorlatában* [Survey methods in clinical and health psychological research and practice]. Budapest, Hungary: Medicina Kiadó.

© 2021. Ez a dokumentum nem az eredeti, könyvben megjelent verzió hitelesített másolata. A hivatalos változat a kiadó oldalán érhető el: <https://www.medicina-kiado.hu/kiadvanyaink/szak-es-tankonyvek/pszichiatria-pszichologia/kerdoives-mozszerek-a-klinikai-es-egeszsegpszichologia-kutatasaban-es-gyakorlataban/>

Kérdőív elméleti háttere

Napjainkban a TV-nézés és az online tartalmak fogyasztása az egyik legdominánsabb szabadidős tevékenység a világon; országos felmérések alapján az emberek relatíve sok időt töltenek TV-nézéssel (Fisher & Robinson, 2011; Lader, Short, & Gershuny, 2006; Statistics Canada, 2011). A TV azonban csak egy médium, amelyen keresztül az emberek videókat, filmeket és sorozatokat néznek, ezek közül az utóbbi fogyasztása magaslik ki, A sorozatok nézettsége fokozatosan emelkedik (Purcell, 2010), amelyhez hozzájárul az úgynevezett „cord-cutting” (Magid, 2013) és a legális és illegális online streaming és letöltési szolgáltatások fokozatos elterjedése is. A legálisak közül a legnagyobb a Netflix, amely már közel 200 országban van jelen és körülbelül 100 millió regisztrált felhasználóval rendelkezik (Netflix, 2017), akiknek 70% rendszeresen néz meg egynél több sorozatrészt egymás után (Smith, 2017). Más online viselkedésekkel kapcsolatos kutatások alapján a sorozatnézésbe való túlzott mértékű bevonódás akár negatív következményekhez is vezethet (pl. Andreassen et al., 2016; Van der Aa et al., 2009; Yau, Potenza, & White, 2013). Az online játék (Brunborg et al., 2013; Charlton, 2002; Charlton & Danforth, 2010) és Facebook-használat (Ellison, Steinfield, & Lampe, 2007; Orosz, Tóth-Király, & Bőthe, 2016) irodalmát alapul véve alkotta meg Tóth-Király, Bőthe, Tóth-Fáber, Hága, és Orosz (2017) a Sorozatnézési Elköteleződés Skálát, amelynek egyik célja elkülöníteni a magasan elkötelezett és a problémás felhasználókat, másik célja pedig a sorozatnézés problémás és nem-problémás aspektusainak azonosítása.

Célkitűzés

A SWES egy rövid többdimenziós skála, amely lehetőséget nyújt a sorozatnézés iránti problémás és nem-problémás elköteleződés mértékének mérésére és az elköteleződés mentén különböző csoportok azonosítására. Ugyanakkor a kérdőív nem rendelkezik cut-off értékkel, amely érték felett már problémásnak tekinthető a kitöltő. A kérdőív alkalmazható általános populációkon a problémás használók azonosítására online és papír-ceruza formátumban egyaránt.

Kérdőív bemutatása

A Tóth-Király és munkatársai (2017) által megalkotott SWES egy rövid, 15 tételes mérőeszköz, amely összesen öt faktor segítségével méri a sorozatnézési elköteleződést: önfejlesztés (pl. „A sorozatnézéssel fejlődött a nyelvtudásom.”), társas interakciók (pl. „Az ismerőseimmel szoktunk beszélgetni arról, hogy éppen mi történik egy sorozatban.”), azonosulás (pl. „Sorozatnézés közben ráismertem egy saját élethelyzetemre.”), ragaszkodás (pl. „Miután egy sorozat teljesen véget ér, nehezen tudok másra

koncentrálni.”) és túlhasználat (pl. *„Még akkor is sorozatot nézek, amikor már aludnom kellene.”*). A válaszadás egy hétfokú Likert típusú skálán (1 = egyáltalán nem igaz rám, 2 = nem igaz rám, 3 = inkább nem igaz rám, 4 = igaz is rám, meg nem is, 5 = inkább igaz rám, 6 = igaz rám, 7 = teljesen igaz rám) történik. A faktorokhoz tartozók tételeket össze kell adni és akár összpontszám formájában, akár leátlagolva is használhatóak a további elemzések során. Fordított tétel nincs a kérdőívben. A magasabb pontszám magasabb elköteleződésre utal minden esetben. A kitöltés átlagosan 2-4 percet vesz igénybe. A kérdőív szabadon felhasználható kutatások és gyakorlati munka keretén belül. A cikk (Tóth-Király et al., 2017) online mellékletében a kérdőív angol nyelvű változata is megtalálható.

A kérdőív tételeinek megalkotása, valamint annak validitási vizsgálata egy három tanulmányt magában foglaló kutatássorozaton keresztül zajlott (Tóth-Király et al., 2017). Az első tanulmányban a szerzők egy 19 rendszeres sorozatnézőből álló fókuszcsoporthoz segítségükkel létrehozták a kezdeti tételkészletet. A csoportos helyzethez kapcsolódó lehetséges torzítások minimalizálása érdekében egy iteratív eljárást alkalmaztak, amelyben a résztvevők először párokban beszéltek meg a sorozatnézési elköteleződéssel kapcsolatos szóasszociációkat és attitűdöket, majd pedig kisebb csoportokban. A tételek megalkotásánál fontos szempont volt, hogy azok (a) könnyen érthetőek kell legyenek, (b) a mindennapi szóhasználathoz álljanak közel, (c) ne legyenek „duplacsövék”, (d) legyenek rövidek, (e) a tételek tisztán egy faktorhoz tartozzanak és megfelelően különüljenek el a többi faktortól, (f) ne legyenek sugalmazók, és (g) illeszkedjenek a kérdőív skálázásához.

Pszichometriai jellemző

A kérdőív fejlesztésének következő lépésben Tóth-Király és munkatársai (2017) a kezdeti 31 tétel és 1480 válaszadó válaszáinak felhasználásával végezték az elemzéseket. A toborzott mintát keresztvalidálás céljából két részre osztották, az első mintán feltáró strukturális egyenlet modellezést (exploratory structural equation modeling, ESEM; Marsh, Morin, Parker, & Kaur, 2014; Tóth-Király, Bőthe, Rigó, & Orosz, 2017), a másodikon megerősítő faktorelemzést (confirmatory factor analysis, CFA; Jöreskog, 1969) végeztek. Korábbi validálások irányelvei (Fahlman, Mercer-Lynn, Flora, & Eastwood, 2013; Orosz, Tóth-Király, et al., 2016) alapján először kiszelektálták a legkevésbé optimális tételt az első minta használatával, majd az ESEM alapján további tételeket hagytak ki annak érdekében, hogy minél rövidebb kérdőívet tudjanak létrehozni. Az így kapott ötfaktoros modell megfelelő illeszkedéssel rendelkezett (CFI = 0,990; TLI = 0,975; RMSEA = 0,035 [90%CI 0,023–0,047]), a tételek megfelelően kapcsolódtak a faktoraikhoz és a keresztöltések nagysága is minimális volt, a faktorok közötti korrelációk pedig pozitívak és közepes nagyságúak voltak. A Cronbach alfa ($\alpha = 0,69$ [túlhasználat] és $0,85$ [önfejlesztés] között) és a modell-alapú omega kompozit megbízhatósági mutatók ($\omega = 0,67$ [túlhasználat] és $0,84$ [önfejlesztés] között) alapján a faktor kielégítő megbízhatósággal rendelkeztek. Ezeket az eredményeket támogatta a második almintán elvégzett CFA is. Az első- és másodrendű modellek összehasonlítása alapján a szerzők az ötfaktoros, elsőrendű modellt választották véglegesnek.

A második tanulmányban (N = 944) a szerzők mérési invariancia-tesztelés (Vandenberg & Lance, 2000) segítségével megvizsgálták, hogy a SWES ugyanolyan pontossággal mér-e férfiak és nők körében vagy vannak torzítások a csoporttagság függvényében. Az eredmények alapján a SWES ugyanolyan pontossággal mér a két csoportban, továbbá nincsenek csoportközi különbségek a látens faktorok varianciáiban, kovarianciáiban és a látens átlagokban sem. A harmadik tanulmány (N = 1520) célja volt a SWES validitásának további vizsgálata, valamint potenciális alcsoportok vizsgálata látens profilelemzés segítségével. A validitási vizsgálatba a problémás sorozatnézés (Orosz, Bőthe, & Tóth-Király, 2016), a sorozatnézési szenvedély (Vallerand, 2015), a sorozatnézéssel töltött idő, és a Big Five személyiségdimenziók (John & Srivastava, 1999) kerültek bevonásra. A korrelációs elemzések alapján a nem-problémás SWES dimenziók (önfejlesztés, társas interakciók és azonosulás) erősebben korreláltak a harmonikus szenvedéllyel, míg a problémás dimenziók (ragaszkodás és túlhasználat) erősebben korreláltak az obszesszív szenvedéllyel, a problémás sorozatnézéssel és a sorozatnézési idő mennyiségével. A Big Five személyiségdimenziók mentén megfelelően elkülöníthetőnek bizonyultak a faktorok. Az extravertizáció a társas interakciók faktoraival pozitívan, a ragaszkodás faktoraival negatívan korrelált; a barátságosság faktor pozitívan korrelált az önfejlesztéssel és az azonosulással; a lelkiismeretesség negatívan korrelált az összes

sorozatnézési faktorról; a neuroticizmus az önfejlesztés kivételével pozitívan korrelált a további négy sorozatnézési faktorról; valamint a nyitottság pozitívan korrelált az önfejlesztés, társas interakciók és azonosulás faktorokkal.

A tanulmány további részében látens profilelemzés segítségével a szerzők három profilt határoztak meg: alacsonyan, közepesen és magasan elkötelezettek csoportjait. A három csoport elkülönült egymástól a problémás sorozatnézés, a sorozatnézési idő, a harmonikus és obszesszív szenvedély, a lelkiismeretesség és a neuroticizmus mentén. Ezen kívül egy további kutatás (Tóth-Király, Bóthe, Márki, Rigó, & Orosz, 2019) eredményei szintén támogatták a SWES validitását az alapvető pszichológiai szükségletekkel kapcsolatban. Az összes bemutatott pszichometriai és validitási eredmény, valamint teoretikus megfontolások alapján a SWES egy valid és megbízható skála, amely erős elméleti alapokkal rendelkezik.

Hivatkozások

- Andreassen, C.S., Billieux, J., Griffiths, M.D., Kuss, D.J., Demetrovics, Z., Mazzoni, E., & Pallesen, S. (2016). The relationship between addictive use of social media and video games and symptoms of psychiatric disorders: A large-scale cross-sectional study. *Psychology of Addictive Behaviors, 30*, 252-262.
- Brunborg, G.S., Mentzoni, R.A., Melkevik, O.R., Torsheim, T., Samdal, O., Hetland, J., Andreassen, C.S., & Pallesen, S. (2013). Gaming addiction, gaming engagement, and psychological health complaints among Norwegian adolescents. *Media Psychology, 16*, 115-128.
- Charlton, J.P. (2002). A factor-analytic investigation of computer 'addiction' and engagement. *British Journal of Psychology, 93*, 329-344.
- Charlton, J.P., & Danforth, I.D. (2010). Validating the distinction between computer addiction and engagement: online game playing and personality. *Behaviour & Information Technology, 29*, 601-613.
- Ellison, N.B., Steinfield, C., & Lampe, C. (2007). The Benefits of Facebook "Friends:" Social Capital and College Students' Use of Online Social Network Sites. *Journal of Computer-Mediated Communication, 12*, 1143-1168.
- Fahlman, S.A., Mercer-Lynn, K.B., Flora, D.B., & Eastwood, J.D. (2013). Development and validation of the multidimensional state boredom scale. *Assessment, 20*, 68-85.
- Fisher, K., & Robinson, J. (2011). Daily life in 23 countries. *Social Indicators Research, 101*, 295-304.
- Greenberg, B.S., Neuendorf, K., Rothfuss, N.B., & Henderson, L. (1982). The soaps: What's on and who cares?. *Journal of Broadcasting & Electronic Media, 26*, 519-535.
- John, O.P., & Srivastava, S. (1999). The Big Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. In L.A. Pervin & O.P. John (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research 2nd ed.* (pp. 102-138). New York: Guilford Press.
- Jöreskog, K.G. (1969). A general approach to confirmatory maximum likelihood factor analysis. *Psychometrika 34*, 183-202.
- Lader, D., Short, S., & Gershuny, J. (2006). *The Time Use Survey 2005*. Retrieved on <http://www.timeuse.org/sites/ctur/files/public/ctur_report/1905/lader_short_and_gershuny_2005_kight_diary.pdf> Retrieved on March 20, 2016.
- Magid, L. (2013). *Households Abandoning Cable and Satellite for Streaming*. Forbes. <<http://www.forbes.com/sites/larrymagid/2013/03/19/households-abandoning-cable-and-satellite-for-streaming/#7e7552b4109a>>. Retrieved on March 20, 2016.
- Marsh, H. W., Morin, A. J. S., Parker, P. D., & Kaur, G. (2014). Exploratory structural equation modeling: An integration of the best features of exploratory and confirmatory factor analysis. *Annual Review of Clinical Psychology, 10*, 85-110.
- Netflix (2017). *Overview*. <<https://ir.netflix.com/>>. Accessed: June 18, 2017.
- Orosz, G., Bóthe, B., & Tóth-Király, I. (2016). The Development of the Problematic Series Watching Scale (PSWS). *Journal of Behavioral Addictions, 5*, 144-150.

- Orosz, G., Tóth-Király, I., & Bóthe, B. (2016). Four Facets of Facebook Intensity – The Development of The Multidimensional Facebook Intensity Scale. *Personality and Individual Differences, 100*, 95-104.
- Perse, E.M. (1990). Audience selectivity and involvement in the newer media environment. *Communication Research, 17*, 675-697.
- Purcell, K. (2010). *The State of Online Video*. Pew Research Center. <<http://www.pewinternet.org/2010/06/03/the-state-of-online-video/>>. Retrieved on March 20, 2016.
- Rubin, A.M. (1979). Television use by children and adolescents. *Human Communication Research, 5*, 109-120.
- Smith, C. (2017). 110 Amazing Netflix Statistics and Facts (April 2017). DMR. <http://expandedramblings.com/index.php/netflix_statistics-facts/>. Accessed: June 18, 2017.
- Statistics Canada (2011). General Social Survey 2010 – Overview of the Time Use of Canadians. <<http://www.statcan.gc.ca/pub/89-647-x/89-647-x2011001-eng.pdf>>. Retrieved on March 28, 2016.
- Tóth-Király, I., Bóthe, B., Márki, A.N., Rigó, A., & Orosz, G. (2019). Two sides of the same coin: The differentiating role of need satisfaction and frustration in passion for screen-based activities. *European Journal of Social Psychology, 49*, 1190-1205.
- Tóth-Király, I., Bóthe, B., Rigó, A., & Orosz, G. (2017). An Illustration of the Exploratory Structural Equation Modeling (ESEM) Framework on the Passion Scale. *Frontiers in Psychology, 8*:1968.
- Tóth-Király, I., Bóthe, B., Tóth-Fáber, E., Hága, Gy., & Orosz, G. (2017). Connected to TV series: Quantifying series watching engagement. *Journal of Behavioral Addictions, 6*, 472-489.
- Vallerand, R.J. (2015). *The psychology of passion: A dualistic model*. New York, NY: Oxford University Press.
- Van der Aa, N., Overbeek, G., Engels, R.C., Scholte, R.H., Meerkerk, G.J., & Van den Eijnden, R. J. (2009). Daily and compulsive internet use and well-being in adolescence: a diathesis-stress model based on big five personality traits. *Journal of Youth and Adolescence, 38*, 765-776.
- Vandenberg, R.J., & Lance, C.E. (2000). A review and synthesis of the measurement invariance literature: Suggestions, practices, and recommendations for organizational research. *Organizational Research Methods, 3*, 4-70.
- Yau, Y.H., Potenza, M.N., & White, M.A. (2013). Problematic Internet use, mental health and impulse control in an online survey of adults. *Journal of Behavioral Addictions, 2*, 72-81.

1. Melléklet
Sorozatnézési elköteleződés

A következőkben sorozatnézéssel kapcsolatos tételeket olvashatsz. Kérjük, jelöld az alábbi hétfokozatú skálán, hogy mennyire igazak rád az alábbi állítások!

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>				
<i>Egyáltalán nem igaz rád.</i>	<i>Nem igaz rád.</i>	<i>Inkább nem igaz rád.</i>	<i>Igaz is rád, meg nem is.</i>	<i>Inkább igaz rád.</i>	<i>Igaz rád.</i>	<i>Teljesen igaz rád.</i>				
				1	2	3	4	5	6	7
1. A sorozatnézés motivál a nyelvtanulásra.				O	O	O	O	O	O	O
2. Sorozatnézés közben ráismertem egy saját élethelyzetemre.				O	O	O	O	O	O	O
3. Több időt töltök sorozatnézéssel, mint amennyit szeretnék.				O	O	O	O	O	O	O
4. Miután egy sorozat teljesen véget ér, nehezen tudok másra koncentrálni.				O	O	O	O	O	O	O
5. A családommal beszélgetek a sorozatokról.				O	O	O	O	O	O	O
6. A sorozatnézéssel fejlődött a nyelvtudásom.				O	O	O	O	O	O	O
7. A sorozatokban, amelyeket nézek, a szereplők hozzám hasonló élethelyzetben vannak.				O	O	O	O	O	O	O
8. Még akkor is sorozatot nézek, amikor már aludnom kellene.				O	O	O	O	O	O	O
9. Egy sorozat végeztével űrt érzek magamban.				O	O	O	O	O	O	O
10. A sorozat gyakori beszédtema a munkahelyemen/iskolában.				O	O	O	O	O	O	O
11. Motivál a nyelvtanulás arra, hogy sorozatot nézzek.				O	O	O	O	O	O	O
12. Sorozatnézés közben néha úgy érzem, hogy az történik az én életemben is, mint a szereplőkében.				O	O	O	O	O	O	O
13. Túl sok sorozatrészt nézek meg egymás után.				O	O	O	O	O	O	O
14. Nehezen tudom elszakítani a gondolataimat egy végleg befejezett sorozatról.				O	O	O	O	O	O	O
15. Az ismerőseimmel szoftunk beszélgetni arról, hogy éppen mi történik egy sorozatban.				O	O	O	O	O	O	O

Kiértékelés:

Önfejlesztés: 1, 6, 11

Azonosulás: 2, 7, 12

Túlhasználat: 3, 8, 13

Ragaszkodás: 4, 9, 14

Társas interakciók: 5, 10, 15

